

»Muinaisia muistellessa».

Kirj. *Elias Kieikki.*

»Muun riemun, jos ken ryöstäis multa,
maan armahan kun muistot jäis,
ne rinnassani voiman tulta
ja innon liekin sytyttäis.»

Runoilija on tuossa säkeessään viitannut sel-
laiseen kalleuteen, henkiseen perintöön, jota
ilman ihminen on köyhä ja todellakin paljoa
vailla.

Kalevalan päivänä halusin hetkisen viiväh-
tää noissa mieltäni niin lämmittävässä maan ar-
mahan — syntymäseutuni — muistoissa.

Niinpä kiidätän itseni hengen siivillä aikojen
taa ja matkojen päähän: »Missä on Väinämön
virsien juuret ja miss' on lieskunut Ilmarin lies .

Jättäyn suurelle — Repolan ja Luvajärven
väliselle — salotaipaleelle Maksimaisen järven
itärannalle. Täällä kyyhöttää yksinäisenä omas-
sa hiljaisessa rauhassaan esitaattojen rakentama
metsästys- ja kalastuspirtti.

Piilopirtiksi sitä voisi sanoa myös ja hyvin
monista syistä.

Kohotan lakkiani pirttiä oksillaan suojaaville,
tuuheille petäjävanhuksille. Tapailen muistis-
tani mielilausehia lepyttääkseni pienoista majaa
yösijäkseni ja suostutellakseni sitä kertomaan:
aikoina entisinä kokemistaan monenlaisista.

Matalaisen oven ripaan juuri tarrautuessani
kuulen puhetta pirtin sisältä: »Hyvin kerkisim-
me ennen pahinta pimeää ja eikä enempää olisi
haluttanut yhtenä päivänä rämpiäkään. Yön
kun tässä lepäilemme, niin huomenna jaksamme
lopun matkasta, Luvajärven kylään hyvin men-
nä. Mikä erikoinen sattuma, kun pirttiäkin on
tänään lämmitetty. Luvajärveläisiä lienee met-
sästysmatkoilla ja toinen heistä ennen ehti-
neenä on lämmitellyt pirtin valmiiksi, mutta kun
metsästystoveri ei tullut sovittuna aikana, on
hänkin lähtenyt toiseen kohtaamispaikaksi
sovittuun metsäpirttiin, joita salon sydämessä
on siellä täällä jokien ja lampien rannoilla.»

»Mutta jospa hyvät haltijattaret ovat pirtin
meille tulemaksi lämmittäneet», virkahti toinen
sisällä oleva mies?

Uninpuoleisella seinävierustalla oli laipiota
hipova pino kelopuisia halkoja ja päreitä.
Kivistä ladottu nokimusta uuni sai vielä kuu-
muudekseen hehketulla yhden pesällisen puita
näiltäkin asukkailtaan. Sen tulen loimotellessa
valoa pirttiin ja pärevaloa lisäksi pitäen, ravit-
sivat miehet itseään repusta ja kesselistä kaiva-
millaan eväillä.

»Juuri tämmöiseksi minulle kuvailtiin Tör-
hösen talossa eilen tämä yöpymispaikka, kun
he minua opastelivat salotaivalta ylittämään ja
terveysiään mukaani sepittelivät Muarie-tyttä-
relleen, Pienen-Homan naiselle, Luvajärvelle.
Ikävänlaista olisi kuitenkin ollut yksin taittaa
näin pitkä salotaival, jos olisin — niin hyvin
opastettuna — ehkä osannutkin tulla. Kyllä oli

hyvä kun osuin sinuun näin rattoisaan matka-
toveriin. Paljon tuntisin nyt menettäneeni yksin
matkaa tehneenä.»

Matkatoveri lämpeni tuosta vieraan rehdistä
tunnustuksesta. Imarteluksi hän ei sitä ottanut
eikä se sitä ollutkaan. »Tsuajut mie tässä ruoan
päälle keitän», virkahti hän menen jo saman
tien kattilansa kera järven rantaan veden
hakuun. Kuuman kivikiukaan suussa hohta-
vassa hiilloksessa kiehahti teevesi nopeasti ja
sillä he huuhtelivat juuri syömänsä kuivat
eväät syvemmälle vatsaansa.

»Jos totta vierahalle pakajan, niin itse Törhö-
sen ukko se minut vihjasi juuri nyt lähtemään
suunnitellulle matkalleni, jotta sie matkatove-
rin saisit. Ylen tykkäsivät sinusta Törhösen
väki. »Oppinut on, ka vet ei ole ylpie», supatteli
minulle Törhösen akkakin sinusta, kun aamulla
matkaan sonnustauduimme. Ilmielinhän mie
matkaa teen näin harvinaisen matkakumppalin
seurassa, muutenkin kun oli aikeissa näinä ai-
koina »savietalle» Pyhän Iljan tsassounaan,
Luvajärvelle. Tätä polkua olen käynyt siellä
muillakin asioilla ja tässä pirtissä matkoillani
yöpynyt.

Tämä vuorostaan ailahutti lämpimästi näitä
teitä ennen kulkemattoman matkalaisen sydän-
tä ja kun matkakumppaninsa kuuli olevan niin
tärkeällä, pyhän savietan toimittamisasialla,
niin ystävällisessä hengessä käytyä keskustelua
riitti myöhäiseen iltaan, kunnes saraheinavuo-
teille ja aivan lattian rajaon laskeutunut kivi-
kiukaan lämpö riudutti väsyneet matkatove-
rukset suloiseen, kaiken voittavaan uneen.

Tuona yönä eivät runojen kerääjää häirinneet
pahat painajaisunet. Ei. Täällä suuren salon
keskellä kyyköttävän metsäpirtin haltijattaret
soivat poikkeuksellisen harvinaiselle suojatilleen
häiriintymättömän ja virkistävän yölevoa. Ne
tahtoivat Kalevalan kokoojaan valaa lujaa ja
luottavaista uskoa, suuren työnsä voittoon vie-
misen varmuudesta. Tuuheat petäjävanhukset
levittivät ja laskivat oksiaan alemmaksi pirtti-
sensä suojaksi tänä yönä. Järven kalat ujuttai-
tuivat Maksimaisessa itärannalle. Koko ympä-
ristön luonto tajusi Väinämöisen kanteleen
uudestivirittäjän olevan liikkeellä ja olisi mie-
lillään kuullut jo nyt sen uudesti helähtelyä.

Seuraava päivä ei ehtinyt vielä hämärtyä kun
tärkeillä asioillaan matkaavat miehet saapuivat
Luvajärven kylään. Runojen kerääjä, itse suuri
Lönnrot hakeutui Pienen-Homan taloon ja py-
hän lupauksensa »Savietan» toimitukseen tullut
sukulaisiinsa, Oljkkaselle.

Jos Törhösen akka oli vanhoillaan osoittautu-
nut nopeajalkaiseksi vierasta passatessaan, niin
hänen Muarie tyttärensä oli runojen kerääjän
todettava vieläkin rivakammaksi liikkeissään.
Pienen-Homan naini ilahtui suuresti vanhem-
piensa ja sisariensa lähettämistä terveisistä eikä
hän terveisten tuojaa tahtonut palkkioitta jät-
tää. Enemmät kyselynsä entisen kotinsa kuulu-
misista hän siirsi illemmaksi kun isäntäkin siksi
kotiutuu. Tyttärilleen jakeli ohjeita vieras-
ruokien, »sriäpnien» valmistukseen ryhtymisestä

ja muista asiaan kuuluvista. Itse hän kuitenkin kerkisi enemmän ja ehti tarkasti valvoa toistenkin aikaansaannoksia.

Ei vieras suinkaan ehtinyt ikävyyttä, kun hänet jo ohjattiin vierashuoneeseen, »kornittaan», jonka pöydällä höyryävän samovaarin lisäksi oli monenmoisia suuhunpantavia lämpimäisiä.

Talon kasvavista tytöistä vanhin, Paro oli somistautunut pyhäpukimiinsa »guarostaisiin» ja sai olla ensimmäisenä vieraan kestitäjänä. Kylyn lämmitystä ei emäntä uskonut muille. Saatuaan sen siivotuksi ja lämmityksen alkuun tuli isäntäkin Kiekkisuolta töistä. Rantaan tultuaan poikkesi hän saunaan ihmettelemään: miksi kyly oli pantu lämpiämään keskellä viikkoa. Täällä touhuava emäntä saikin hänelle paraiten selitetyksi tuntemattoman vieraan taloon tulosta.

Pieni-Homa, vanhauskoiisiin liittyneenä ja pyhälle kirjalle, raamatulla uskollisena ei enää runoja laulanut ja kaikki taiontätiedotkin oli vanhimmalle veljelleen, Suurelle-Homalle luovuttanut. Tämän runojenkerääjän, joka tuli suoraan Törhöseltä, hän hyväksyi taloonsa vieraaksi ja ilman muuta myös kaikki vaimonsa toimenpiteet vieraan kestitsemisestä talon arvoa vastaavasti.

Niin kuin runojen kerääjälle jo selitetty oli, sai hän nyt todeta, ettei isäntä ollut mikään pieni Homa, jonka kättä hän nyt teepöydän

ääressä puristi. Tämä rotevan kookas ja suoraryhtinen isäntä oli kuin salon honka hänen edessänsä. Mutta luja käden puristus ja tuuhean jo harmahtavan parran ympäröimästä suusta lausutut tervehdys- ja tervetulleeksi toivottamiset tulivat niin teeskentelemättöminä, ettei mikään pidättänyt vierasta kertaamasta rakkaasti lähetettyjä terveisiä aitoina nytkin isännän kuullen. Ja jos hän runonkeräystyössään osasi ja joutui paljon kyselemään ihmisiltä, niin saipa hän nyt itse vuorostaan olla moniin kyselyihin vastailijana, ennen kuin Pieni-Homa emäntineen nousi siitä teepöydästä.

Kylyn hautomat ja pehmittävät löylyt, ylen herkullinen illallinen ja untuvapatjainen vuode osoittivat, ettei hän tässäkin talossa ollut vain runojenkerääjä, hän oli suuri vieras, läheinen sukulainen.

Perheen kaikki lapset saivat valvoa sinä iltana pitkään. Aivan kesken heidän pakajamisensa ja starinain kertomisensa tuntuivat jäävän kun tuatto tuli heitä hoputtamaan alasesta pirtistä ylös vuoteilleen.

Ilon kyneleet vierähtivät silmistäni, kun tuattoni tuatto, Pieni-Homa painalsi siltatankuassa talonsa ulko-oven kiinni. Vetäisi oven salpanuorasen sisäpuolelle ja lausahti siinä joka ilta toistuneen: »Siunaa ja varjele, Tuatto taivahainen, kotiani ja meitä kaikkia taas tänäkin yönä!»

Suomen Gummitehdas Osakeyhtiö

NOKIA

KULTAMITALI LAATUKILPAILUISSA
SUOMEN SUURMESSUILLA HELSINGISSÄ
1950

KORKEALUOKKAINEN KUMIVALMISTE
kaikkiin tarkoituksiin

